

CRONICA TINEREI GENERATII

În „Monolog cu fața la perete” de Paul Georgescu, Teatrul Național din București

Un actor modern Gheorghe Visu

E greu să alcătuiști ierarhii. E dificil, mai ales, să descoperi criteriile după care aceste ierarhii să se structureze. Cu atât mai mult cu cât, în cazul de față, pe scara valorilor așezi persoana actorului, ființă vulnerabilă de harul pe care-l poartă cu sine și vulnerabilă prin natura subiectivă a judecării de valoare.

Așadar, fără să stabilim vreo ierarhie, operînd pur și simplu cu superlativul absolut, fiindcă detestăm categoriile gramaticale ale comparativului, vom declara Gheorghe Visu este, în acest moment, un actor deplin.

Au trecut ani buni de la debutul său și câteva roluri importante, în film, ca și în teatru, i-au marcat evoluția.

Dacă e să dăm crezare relatărilor (din păcate, neconsemnate pe hîrtie), examenul la Institutul de Teatru l-a susținut într-o manieră personală, prezentîndu-se în fața comisiei de rigoare academică într-o ținută voit neglijentă, menită să servească fericit recitarea poemului lui Miron Radu Paraschivescu „Rică, fante de Obor”. Luată ca impertinență, apariția s-a soldat cu un eșec la examenul din vara lui 1970. Actorul a ocupat însă un loc dintre cele rămase pe toamnă.

Atitudinea neconformistă, vădită în episodul povestit despre admitere, s-a perpetuat în cariera de profesionist a lui Visu, conducînd, cel puțin în aparență, la cantonarea sa într-o tipologie anume. I s-au rezervat cu precădere partituri de tineri inadaptabili, măcinați de o minie osborniană, personaje de „băieți buni” cu atitudini rebele, sau pur și simplu roluri de hoinari simpatici, cu privirea deschisă și înclinare către mici escapade. Filmul l-a cantonat între tiparele destul de suplă ale aventurierului. Teatrul nu i-a oferit, pînă la un moment dat, șanse răsunătoare. Explicabil. Visu nu e genul de actor cu „priză” sau cu veleități, n-are farmecul intelectual al lui Ion Caramitru, nici agresivitatea diabolică a lui Dan Condurache și nici magnetismul debordant al lui Horațiu Mălăele. Genul său, plin de personalitate, se asociază unei categorii aparte actorul modern.

Ca să argumentăm e necesară precizarea că nu atât rolurile jucate i-au fixat o anume tipologie, cît el însuși a împus această tipologie, interpretîndu-le. A venit în cazul fiecărui personaj tînăr cu propria sa dilemă sufletească, lăsînd să se ghicească în spatele unei candidități o încheștare psihică plină de forță și de adevăr. O sensibilitate frustă, o neînfricare „medievală”, eroi cu deprinderi flustratice și suflet de Don Quijote — iată principalele trăsături ale figurilor diverse actorului lăsat întru chipat pe ecran.

transfigură teatral aceste conținuturi fără orgollu, și

Întilnirea sa cea mai fericită pe scena profesionalistă a fost cu regizoarea Cătălina Buzoianu. Talentul interpretului și-a găsit în această regizoare un curaj pe măsură. Curaj, spun, dar cuvântul potrivit e intuiție, precisă cunoaștere a înzestrării latente pe care numai un regizor poate s-o desprețuiască în actor. Distribuirea lui Visu în Bezdomnii a fost o primă încercare. Ce-i drept, reușită. Personajul s-a conturat precis. Oglindă a Maestrului, în același timp dublu și contrapunctul Vizionarului, Bezdomnii a apărut așa cum l-a conceput Bulgakov: „artist” cu bucată, trâncănind cu sfântă naivitate despre poezie, incult și indoctrinat, violent în inconsistența-i juvenilă și ridicol sentențios, în fine, transformat radical prin experiență purificatoare și capabil de inițiere în misterul adevăratei spiritualități. Creînd acest Maestru pe dos, Gheorghe Visu a adus pe scenă, într-o formă sintetică, același contrast de pe ecran — cel între simplitatea fără echivoc a conduitei și profunzimea de fond a conștiinței. Nu s-a îndepărtat prea mult, așadar, de o tipologie la îndemână. Revelația avea să vină abia o dată cu distribuirea actorului în Armand Duval.

Visu contrazice consecvent toate datele tradiționale ale fizionomiei de june-prim. Slab, nepermis de slab, osos și aspru, cu timbru de multe ori „ruginit”, cu intonații seci sau sarcastice, el nu ar fi implinit niciodată canoanele „Comediei Franceze”. Armand Duval jucat de Gheorghe Visu n-ar fi putut fi partenerul lui Sarah Bernhardt. Și, cu toate acestea, este partenerul Valeriei Seciu.

Construită pe defecte, apariția scenică a interpretului creează o senzație de poezie în vers alb. Armonia se naște din elaborate imperfecțiuni, iar unitatea de stil se realizează din monotonia efectelor exterioare și bogăția de nuanțe a trăirii. Dacă, întilnindu-se pe scenă cu Ștefan Iordache, Valeria Seciu angajează un adevărat „război” al relației cu partenerul, lupta dîndu-se „corp la corp”, dialogul cu Gheorghe Visu se desfășoară hieratic — construcția sobră, distanțată, nepatetică a eroului oferind un fundal neutru, static, evoluției dinamice, vapo-roase, dezintegratoare a eroinei.

Alcătuit din plămada lui James Dean, Gheorghe Visu aduce pe scena românească un prototip caracteristic lumii de după ultimul război. Fără să imite, fără să aibă vocația discipolalului, el se înscrie firesc în descendența mai sus amintită și o actualizează convingător. Din anti-june-prim el devine figura însăși a junelui-prim în secolul XX.

Stilul modern de joc al lui Gheorghe Visu și-a delimitat frontierele de la Bezdomnii la Armand Duval, într-o decisa progresie și cu tot mai matură decantare. Înfruntarea dintre actor și personajele sale și-a rafinat, în timp, mijloacele. De la acest punct încolo, nu ne mai rămîne decît să afirmăm, asemeni lui Pierre Varenne: „Divin?... Oh, nu!... mai mult decît asta... omenesc...”.

Corina ȘUTEU

(continuare de la p. 72)

înduioșător în autismul său. Dacă aceasta e versiunea aleasă de regizor, actorul a slujit-o cu fidelitate. Optica ar fi îndreptățită ca punere în contrast a succesului cu insuccesul și a două suflete fără anvergură, torturate deopotrivă, dar în moduri opuse, în infernul creației. Spre această ipoteză conduce și gradarea spectacolului, care urcă de la găunoșenia afectivă, de la evoluția pe coordonatele reci ale vanității și orgoliului (în care eroii se mistuie cumplit) spre infuzia cu patimă fierbinte, cu iubire deznădăjduită. Din perspectiva dragostei pustiltoare a Helenei Marowa, drămuirea meschină, în folosul artei, a forțelor maestrului cîntăreț apare bicronică și grotescă. După cum și ofertele admiratoarelor în genul

domnișoarei Isabel Coeurne (ingenuă, fină, tinăra Lioara Bradu) se inseriază unei paraexistențe de culise care, hrănită din simulacrele scenei, confundă lamentabil fascinația ficțiunii cu simțirea.

Blondă îmbelșugată, gen „star”, atrăgătoare, în ciuda accentului protejat cu precauții de dicție și de postare a vocii, Kovács Enikő a adus în rolul îndrăgostitei tragice un flux vibrant, incriminînd prin vitalitatea ei sustragerea din viață a artistului.

Spectacolele vizionate demonstrează desfășurarea sub auspicii promițătoare și sub semnul perfectibilității a cooperării între regizor și actori, izbînda consolidîndu-se pe dificultăți depășite, iar neizbînda funcționînd ca garant al unor reușite viitoare.